

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. I. Notitia loci, ubi vixit, passaque ac culta fuit: memoria in Martyrologiis:
Vita edenda sublestæ fidei: quænam suadeant, illam sæculo VII floruisse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

DE S. OSITHA VEL OSGITHA VIRG. MART.

IN SUI NOMINIS OPPIDULO COMITATUS ESSEXLÆ

IN GALLIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. Notitia loci, ubi vixit, passaque ac culta fuit : memoria in Martyrologiis : Vita edenda sublestæ fidei : quænam suadeant, illam sæculo VII floruisse.

FORTASSE
CIRCA FINEM
SÆC. VII.
Sancta in
Chiche, Esse-
xix villa,
ecclesiam
habuit.

Ut loci notitiam, in quo hæc sancta, regiaque, ut creditur, Virgo vixit, passaque atque ante Angliæ a Catholica fide defectionem præcipue culta fuit, lector habeat, huc transfero, quæ de eo Camdenus in descriptione comitatus Essexiæ pag. 225 annotavit. Postquam ibidem egerat de Colonia, seu Colcestria urbe, sic prosecutus est : Ubi Coln fluvius mari immiscetur, S. Osithæ extat oppidulum, cujus antiquum nomen Caucabolevit regia illa virgo Ositha, quæ tota Deo delixa, a Danicis piratis ibidem confossa, Sanctæ honores apud majores obtinuit; et in ejus memoriam ædem sacram posuit Richardus, episcopus Londinensis, circa annum MCCC, quam canonicis Regularibus implevit. Nunc vero sedes primaria est honoratissimorum dominorum Darcy, qui de Caucæ dicti, quos ad applissimam baronis dignitatem rex Eduardus sextus provexit. Hæc Camdenus; quæ tamen non ita accipi velim, quasi nulla eo loci, in qua S. Ositha coleretur, ante Richardi, Londinensis episcopi, tempora existisset ecclesia; nam contrarium ex dicendis patet.

C
a Richardo
episcopo ca-
nonicorum
Regularium
collegia au-
ctam,

2 Quid Richardus hac in re præstiterit, narrat etiam Guilielmus Malmesburiensis, sæculi XII scriptor, lib. 1 de Gestis Pontificum Anglorum in eodem Richardo; Cum Richardus, inquit, successor ejus (Mauritii episcopi Londinensis) omnes redditus ad episcopatum pertinentes ædificationi basilicæ (S. Pauli, quam Mauritius Londini coperat) transcripsisset, aliunde se suosque sustentans, propemodum nihil efficere (propter operis magnitudinem) visus est, totumque censum ad hoc bene prodigus exhauriebat, et parum in effectum prodibat. Quare impetus boni, quem in initio episcopatus habuit, cedentibus annis, desperatione lassescens paulatim elanguit. Locus est in diocesi Londinensi apud Orientales Saxones, Ctr * (in margine additur al. Cic) gentili vocabulo dictus, ubi est beatæ Osgithæ, in miraculis famosa virginis, requies. Hunc vir ille terris aliquantis, et Regularibus implevit canonicis; meditabaturque ipse, depositis olim involucris mundi, eo transire, præsertim longæ paralysis tabe admonitus, si non ægrum illecebris animum potestatis consuetudo retraheret. Hujus loci fuit primus Prior Willielmus de Corbuil, qui, defuncto Radulpho Cantuariæ ar-

chiepiscopo, in illum honorem evectus est. Non igitur Richardus primam S. Osithæ Chichensem sacram ædem posuit, sed in canonicorum Regularium collegium convertit, dotavitque, ac fortasse reparavit.

3 De eodem loco agunt Rogerius Dodsworth et de cujus fundatione Guilielmus Dugdale tom. II Monastici Anglicani a pag. 182, ubi aliquot donationum eidem factarum chartas recitant, in quarum prima vocatur Ecclesia beatorum apostolorum Petri et Pauli, et sanctæ Osithæ, virginis et martyris; in secunda et tertia Ecclesiæ sanctæ Osithæ et Osythæ de Chiche, ac in omnibus tribus de canonicis ibi degentibus expressa fit mentio. Sequitur ibidem Carta regis Henrici secundi, donatorum concessionem, atque inter hæc Richardi, recitans et confirmans; verum hæc ibi perperam data legitur anno ejusdem Henrici quinquagesimo tertio, cum ille anno regni sui 53, Christi 1189 obierit. In ea charta ait, se confirmasse in perpetuam eleemosinam Deo et ecclesiæ S. Osithæ de Chiche, et canonicis ibidem Deo servientibus et servituris, totum manerium de Chiche, in quo situm est monasterium sanctæ Osithæ virginis et martyris, liberum et quietum ab omni terreno servicio et seculari exactione, quod manerium habent ex dono et confirmatione Ricardi Londonensis episcopi cum omnibus pertinentiis et libertatibus, quas episcopi Londonensis ecclesiæ habuerunt in eodem manerio, dum esset in eorundem dominio etc. Ceterum locus iste ibidem abbatia vocatur.

4 Subditur denique charta Joannis Angliæ nonnulla antequam regis, qua ejusdem loci advocatiam, ut vocant, Londonensibus episcopis concessit. Hanc, quia brevis est, hic adscribo. Joannes, Dei gratia rex Angliæ etc. Sciatis, nos intuitu Dei, et ob reverentiam beati Pauli dedisse, concessisse, et hæc carta nostra confirmasse Deo et ecclesiæ S. Pauli London. et venerabili patri nostro, domino Will. London. episcopo et successoribus suis advocacionem abbatie S. Osithæ de Chiche, et totum jus, quod in ea habuimus, tam in custodia ejusdem abbatie vacantis, quam in electione ejusdem abbatiss, cum omnibus libertatibus et liberis consuetudinibus ad hujusmodi advocacionem pertinentibus. Quare volumus, etc. Dat. per manum Hugonis de Welles archidiaconi Wellensis, apud Eboracum xii die Febr. anni regni nostri septimo, id est, Christi 1206.

E

F

A 1206. *Idem Monastici Anglicani scriptores loco citato ex Lelandi Itinerario addunt: Velatarum virginum, aut alia Religiosorum domus, ut fertur, fuit, ubi hodie rectoris mansio, et testimonium extat authenticum, domum hanc Ordinis fuisse Maturinorum, alias Fratrum Ordinis S. Trinitatis.*

nunc superest eodem loco ab eadem dictum oppidulum.

B 3 Velatarum virginum illa fuerit a tempore S. Osithæ, canonicorum Regularium a fundatione, ut vidimus, Richardi episcopi Londinensis sæculo XII; sed an, et a quo tempore fuerit Fratrum sanctissimæ Trinitatis, nusquam alibi legi. Ceterum hoc canonicorum Regularium monasterium, ex quo tempore (sub Henrico VIII Angliæ rege) dissipatum ac demolitum est, annum censum numeravit 788 libras Anglicanas, solidos 3, et octo denarios, inquit Godwinus supra laudatus; consonatque ejus temporis catalogus Religiosorum ædium apud Nicolaum Harpsfeldium ad calcem Historiæ Anglicanæ ecclesiasticæ editus, in quo tunc dicitur fuisse canonicorum nigri habitus, titulo S. Petri et S. Osithæ, fundatum anno MCCCX a Richardo episcopo Londinensi. In sæcularium nobilium manus deinde locus iste transit, ut ex Camdeno supra diximus, nuncque oppidulum superest, solo nomine, quo etiam in Mappis geographicis notum est, antiqui S. Osithæ in eo cultus, veterumque Anglorum religionis et in Sanctos pietatis memoriam servans. Ad martyrologos progrediamur.

Memoratur illa in variis Martyrologiis mensibus Junio et Octobri,

C 6 Huic sanctæ Virgini Petrus Galesinius in suo Romanæ Ecclesiæ Martyrologio ad hunc diem locum dederat his verbis: In Anglia, sanctæ Osithæ, virginis et martyris; at Cardinalis Baronius, quamquam illius martyrium in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 635 ex Vita edenda honorifice memoret, in suo tamen Romano Martyrologio eam non reposuit, in quo nec hactenus illa comparet. Verum in aliis hujusmodi sacris Fastis minime ignota est; nec ad unum solum diem ejusdem exstat memoria. Inter Auctaria Usuardina apud Sollerium nostrum eam ad diem 3 Junii breviter sic signat codex Bruzcellensis, in Anglia olim auctus: Item S. Osithæ (lege Osithæ) virginis: Attempsonianus ibidem pariter vitiose: Eodem die, sanctæ Esithæ virginis. Nomen rectius, sed postmodum, seu die 4 Junii, expressit Grevenus, additis etiam virginitati palma martyrii et genere regio, Osithæ, inquit, virginis et martyris, filia regis Orientalium Saxonum. Is ipse eandem breviter repetit ad 3 Octobris hoc modo: Osythæ virginis et martyris. Vide Prætermisssos in Opere nostro ad dictos dies, unde ad hunc 7 Octobris ejusdem Acta merito dilata fuere.

ac maxime hodie;

7 Certe hoc die illam repetunt, quos mox laudavi, Usuardinus codex Attempsonianus et Grevenus, quorum prior ex ejusdem Vita sic habet: Apud Orientales Saxones passio sanctæ Osithæ, virginis et martyris; cujus caput a Danis exsectum ipsa Martyr illud assumpsit, ac de loco in locum portavit: alter autem solum hæc: Ipso die, Osgidæ virginis. Accedunt Usuardina editio Lubeco-Coloniensis, nostrumque Ms. Florarium Sanctorum, perpaucis annis ante hanc editionem exaratum, in quibus illa Osgida etiam appellatur. Prætereo Wilsonum in Martyrologio Anglicano, Ferrarium in Catalogo Generali Sanctorum, quorum nomina non leguntur in Martyrologio Romano, aliosque, uti et Benedictinos, Dorgainum, Wionium, Menardum, Bucelinum et Mai-

hewum, eandem sanctam Virginem, velut sui Ordinis abbatissam hoc ipso die annuntiantes, Mabillonio multo rectius eam ne inter Prætermisssos quidem Sanctos Beatosque Benedictinos recensente.

8 Adde tamen annuntiationem Castellani in Martyrologio Universali, additionemque, quam in ea faciendam postea recte monuit. Verba ex Gallicis Latina accipe. In Anglia, S. Osgitha (sic in margine legitur Latine; nam Gallice habetur Osithe) virgo, Pendæ Merciorum regis neptis, instructa apud S. Modovenam, martyrio coronata a Normannis idololatriæ, e Dania impulsis. Ejus corpus postmodum pretiosæ impositum thecæ fuit a Mauritio episcopo Londinensi. Hæc ibi, sed pag. 984 inter addenda corrigendaque ad accuratiorem martyrii ac veteris cultus illius loci notitiam, pro verbis in Anglia substitui jussit ista: Chichæ (Gallice A Chich) in Essexia, Angliæ provincia. Porro quæ impulerit martyrologos ratio, ut Ositham ad prædictos varios dies referrent, compertum non habeo, nam in Vita quidem edenda nec dies martyrii ejusdem memoratur, quod solum mense Octobri contigisse in ea legitur.

9 Eam Vitam Joannes Capgravius sæculo XV inseruit suæ sanctorum Angliæ Legendæ, quam Londinensibus typis anno 1516 vulgatam habemus. Est tamen illa Capgravo antiquior, si hic illam, uti Usserius in Antiquitatibus Britannicarum ecclesiarum pag. 706, aliique affirmarunt, descripsit ex Sanctilogio Joannis Tinemuthensis, qui apud Joannem Pitseum in Scriptoribus Angliæ anno 1566 claruisse legitur. Eandem, quam Capgravius, etiam Laurentius Surius, ex quo nescio codice, ad hodiernum Octobris diem recensuit cum hoc titulo seu monito: Vitæ S. Osithæ, virginis et martyris, cujus author nomen non habet in Ms. codice; sed est tamen fide digna; putoque, esse ejus epitomen, quam scripsit Albericus Veerus Regularis. Scriptam ab hoc hujus Sanctæ Vitæ etiam laudavit Thomas Sirinus in Ms. posthumo, quo Pinius noster usus est ad diem 3 Julii in Commentario critico de S. Moduenna § 1, num. 6 et sequentibus; quæ vero ex ista ibi memorat Sirinus, tam recte conveniunt cum Capgraviæ Surianaque editionibus, ut hæc vel istius compendium, vel ipsa Veeri lucubratio possint videri.

10 Veeri elogium habes apud laudatum Pitseum, ex quo sequentia excerpti. Albericus Veerus, natione Anglus, ex illustrissimis simulque antiquissimis Oxoniensium et Clarentium comitum familiis natus, apud domesticos præceptores in Bonaclea villa Trenovantum, teste Lelando, privatim diu studuit. Locus iste ad littus Chiense non longe a fano S. Osithæ positus est. Tandem Regulam S. Augustini ibidem secutus in societatem canonicorum Regularium admissus est... scripsit... Antiquitates sui cœnobii, librum unum. De vita S. Osithæ virginis librum unum... Claruit anno Salutiferæ Reparationis MCL. Si hæc vera sint, potuit Albericus, velut loci, vita, martyrio cultuque S. Osithæ celeberrimus, religiosus incola, et ætate quoque Joanne Tinemuthensi potior, in ejus sanctæ Virginis gesta studiosius felicisque inquisivisse. Potuit etiam ejusdem lucubratio Joanni Tinemuthensi præluxisse, atque hinc factum esse, ut Sirinus eadem ex Veero retulerit, quæ apud Capgraviæ Surianaque leguntur.

AUCTORE C. S.

et accuratius apud Castellani.

Vita illius, sive Tinemuthensem, sive Veerum,

sæculo XIII ejusdem ecclesiæ canonice Regularium,

AUCTORE
C. S.
sive aliquem
hæc paulo
antiquiorem
scriptorem
habeat.

11 Interim certum est, Vitam, quam habemus, non esse sæculo undecimo exeunte, vel ineunte duodecimo antiquiorem, cum in ea mentio fiat de S. Osithæ corpore pretiosiori theca donato per Mauritium Londinensem episcopum, cujus sedis initium anno 1087, finem 1107 Godwinus affigit in Commentario de Præsulibus Angliæ. Quo tamen minus audeam illam Veero adscribere, moxet me, quod in eadem nihil legatur de fundato ad S. Osithæ ecclesiam per Richardum, prædicti Mauriti proximum successorem, canonicorum Regularium canobio, quod quidem a Veero, utpote ejusdem canobii religioso alumno, non videtur prætermittendum fuisse. Exstitisse nihilominus illud biographi tempore, colligi utcumque potest ex eadem Vita num. 10. Quapropter potest illius auctor omnino a Veero diversus esse, longeque serius scripsisse. At demus paulisper, Veeri illam setum esse; vel sic ab ejusdem sanctæ Virginis ætate longius absuerit, quam ut ab antiquitate prælium possit habere; maxime si ipsa sæculo vii, ut in eadem Vita dicitur, martyrio coronata fuerit.

B
sublestæ fidei
est. Sanctæ
avus Penda,

12 Utut hæc se habeant, non possum equidem eam eidem fidem, qua Surius dignam censuit, universim tribuere, tum quod temporis ratio in illa vacillet, tum quod quædam dubia et obscura, quædam etiam fabulosa vel fabulis similia contineat, quæ ut certam fidem faciant, antiquiorem certioremq; scriptorem requirunt. Quod ad rationem temporis attinet, ex ea dubitari potest, siue S. Ositha ad sæculum vii, an ad ix, aut etiam x referenda. Pro sæculo vii, cujus anno quinquagesimo tertio martyrium passa in eadem legitur, faciunt præcipuæ personæ, in ea memoratæ. Ositha quippe Pendæ Merciorum regis ex filia Willeburga, generoq; Frithewaldo rege, neptis fuisse ibidem dicitur, quorum Pendam anno 635 in conflictu adversus Oswium Nordanhybrorum Christianum regem occubuisse, constat ex Bedæ Historiæ Ecclesiasticæ gentis Anglorum lib. v, cap. 25. Ac nulla quidem inter Pendæ liberos Willeburga alibi occurrit; sed hinc inficiari non licet, certo nullam fuisse.

Frithewaldus
pater. Sigerus
sponsus.

13 Frithewaldus, sanctæ Virginis pater, is esse creditur, quem Florentius Wigorniensis in Chronico ad annum 675 Frithewoldum subregulum appellat, et cujus ope S. Erconwaldum, ante aditum episcopatum Londinensem, in suo Cortesiæ monasterio fundando adjutum scribit, consentiente Guilielmo Malmesburiensi in Episcopis Londinensibus, addenteq; eundem subregulum egisse sub Wlferio, nimirum Merciorum rege, quem post septendecim annorum regnum anno 675 defunctum tradit Beda lib. v, cap. 25. Eodem sæculo vii floruisse Sigerum, seu Sigherum, Orientalium Saxonum regem, cui S. Ositha e parentum suorum imperio, eodem biographo teste, nupta fuit, etiam discimus ex Bedæ lib. iii, cap. 50, ubi refert, ipsum tempore pestilentia anno 664 a Christianis sacris, quæ ante amplexus fuerat, cum sui populi parte ad idola relapsam, nec multo post Jarumani episcopi opera ad desertam religionem feliciter fuisse reductum.

Alfridus rex
et episcopi in
ea nominati
sæculo vii
floruerunt.

14 Ex ejusdem biographi fide Ositha quamdam sub S. Modwenna magistram habuit, nomine Editham, sororem regis Alfridi, cujus nominis duos, supra dicti Oswii Nordanhybrorum regis filios producit Henschenius noster ad 6 Martii in Commentario historico de SS. Kineburga et Ki-

neswitha § 1; alterum scilicet Alfridum, seniore ex legitimo conjugio natum, qui in parte regni à patre accepta regnans ante annum 666 obierit; alterum Alfridum juniorem nothumque, qui post legitimos ejusdem Oswii filios paternum regnum tandem anno 685 obtinuerit, annoque 705, ut habet Beda lib. v cap. 23, defunctus sit. Alterutrius igitur Alfridi soror, sive legitima sive notha sæculo vii fuisse potuit Editha a biographo memorata. Veruntamen de Editha hac atque utriusque abbatissa Modwenna peculiaris sermo infra recurret. Ad sæculum vii pariter pertinent Ecce et Bedwinus, Bisio episcopo vivo quidem, sed gravissima infirmitate ab administrando episcopatu prohibito, ut habet Beda lib. iv, cap. 3, Orientalium Anglorum episcopi ordinati, a quibus S. Ositha Deo velata fuisse in eadem Vita asseritur.

15 Atque hæc quidem omnia conspirant, ut Ositham sæculo vii floruisse, biographo credamus, non tamen æque conciliari possunt cum tempore ejusdem Sanctæ martyrii, quod ille ibidem anno Domini sexcentesimo quinquagesimo tertio illigavit. Beda enim ultimo loco citatus ordinationi Ecce et Bedwini, seu, ut ipse eos ibi vocat, Aecci et Badviai, præmisit synodum in Herusford anno 675 celebratam, eique prædictum Bisium adhuc interfuisse, observavit: unde rerum Anglicanarum scriptores merito statuunt, laudatos Ecce et Bedwinum saltem non ante annum 675 episcopos ordinatos esse. Quomodo igitur iidem episcopali ordine jam initiati Ositham Deo Virginem consecrare potuerunt, si hæc jam ab anno 635 martyrio coronata sit? Multo igitur serius collocanda est sacræ Virginis cædes, aut agnoscendus biographi in assignandis ejusdem consecratorum nominibus error, qui in his minus verisimiliter cubat, quam in anno 635, utpote qui fortasse ex sola describentis oscitantia vitiosus est, et ceteræ narrationi etiam minus congruit.

sed cum ho-
rum aliquot
non congruit
annus Sanctæ
emortalis,

E

16 Etenim, ut duo laudati antistites certo serius, quam anno 635, ordinati fuisse, ita Sigherus, Osithæ, antequam velata fuit, sponsus suum apud Orientales Saxones sub Vulthero regnum serius auspiciatus est, cum teste Beda lib. iii cap. 24, Vultherus ipse non ante annum 639 a suis adversus Oswium, Nordanhybrorum regem, rebellantibus, ad Merciorum regnum evectus sit, ejectis inde principibus, quos Oswius eis præfecerat. Nec obstant, imo favent etiam alia, ut Osithæ martyrium multis annis post annum 635 ponatur: tanto enim facilius videri illa potest Pendæ, anno 635 intersecti, neptis fuisse ex Willeburga filia, et Frithewaldo, seu Frithewoldo, de quo Wigorniensis ad annum 675 meminit. His de causis Bollandus noster tomo I Februarii in S. Brigida Thaumaturga censuit, S. Ositham primo circa annum 675 Sighero desponsatam, deinde vero ab Ecce et Bedwino episcopis sacro virginitatis velo amictam esse. At quanto tempore post hæc vixerit, quis divinet? Nam ipse Danorum, a quibus illa casa dicitur, in Angliam appulsus aliunde ignotus est, nec difficultate caret, ut infra videbimus.

qui certe se-
rius, quam
anno 635, sta-
tuendus est.

F